

АВТОСТРАХУВАННЯ: СУЧАСНІ ТРЕНДИ

Н. Приказюк, Т. Моташко

*Київський національний університет імені Тараса Шевченка
03022, м. Київ, вул. Васильківська, 90-А
e-mail: pnvuniv15@ukr.net*

Проведено аналіз сучасного стану автострахування у світі та основних показників розвитку автострахування у Європі. Виявлено основні тренди автострахування у світі, обґрунтовано вплив на стейкхолдерів та орієнтири для подальшого розвитку ринку.

Ключові слова: автострахування, діджиталізація, сучасні тренди автострахування, обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів, Usage-based insurance, телематика.

Автострахування є важливим сегментом страхового ринку у світі. Зокрема його частка в структурі премій з видів страхування, інших, ніж страхування життя, становила у 2018 році понад 40 %. За деякими оцінками у 2019 році світовий ринок автомобільного страхування становитиме понад 880 млрд дол. США. Крім того, очікується, що до 2024 року сукупний середньорічний темп зростання становитиме близько 6,2 %. При цьому, зростання буде забезпечене в основному за рахунок зростаючого попиту з боку країн, що розвиваються в першу чергу в Азії. Основними ж драйверами підвищення попиту будуть збільшення обсягу продажів автомобілів та наявність обов'язкової вимоги у всьому світі страхувати свою відповідальність власниками автотранспортних засобів. Разом з тим, ринок автострахування є чутливим до тих змін і тенденцій, які відбуваються загалом у суспільному та економічному житті у світі, зокрема процесів діджиталізації, підвищення відповідальності тощо. Зазначене зумовлює актуальність дослідження сучасних трендів автотранспортного страхування як основного сегменту страхового ринку.

Багато вітчизняних та зарубіжних вчених досліджували теоретичні та практичні аспекти страхового ринку в цілому та автострахування зокрема. Серед науковців, які досліджували ринок автострахування можна виділити наступних: В. Д. Базилевич, О. М. Залетов, Р. В. Пікус, С. С. Осадець та ін. Однак, існує потреба дослідження сучасних аспектів функціонування та розвитку

автостраховання у світі, визначення основних його трендів з огляду на сучасні процеси.

Метою статті є виявлення основних трендів автостраховання у світі, їх впливу на учасників ринку та окреслення орієнтирів для подальшого розвитку.

На сьогодні найбільшим ринком автостраховання є Європа. У 2018 році частка автостраховання у структурі страхових премій з видів страхування, інших, ніж страхування життя, склала 35 %. Варто зазначити, що страхові внески з автомобільного страхування зросли на 3,8 % до 144 млрд євро і склали 238 євро на душу населення. Вимоги, сплачені ж страховими компаніями, також зросли на 3,3 % до 100 млрд євро, або 170 євро на душу населення. В цілому, основні показники розвитку автостраховання на європейському ринку наведені в таблиці 1.

Таблиця 1

Основні показники розвитку автостраховання у Європі

Показники	Роки								
	2014	2015		2016		2017		2018	
	Значення	Значення	Темпи приросту, %	Значення	Темпи приросту, %	Значення	Темпи приросту, %	Значення	Темпи приросту, %
Валові страхові премії, млрд євро	128	133	3,91	135	1,50	140	3,70	144	2,86
Страхові виплати, млрд євро	91	97	6,59	98	1,03	98	0,00	100	2,04
Рівень страхових виплат, %	71,09	72,93	2,59	72,59	-0,47	70	-3,57	69,44	-0,80
Щільність, євро	208	212	1,92	219	3,30	233	6,39	238	2,15
Проникнення, %	0,79	0,76	-3,80	0,79	3,95	0,82	3,80	0,82	0,00

Джерело: складено та розраховано авторами на основі [1].

Загалом, на глобальному рівні існує два види автострахування в основі яких – тип покриття. Тобто виокремлюють страхування лише третьої сторони та повне страхування.

Страховання лише третіх осіб є обов'язковим страхуванням у багатьох країнах. Воно забезпечує захист для третіх осіб від будь-якого нещасного випадку, який може статися на дорозі.

На відміну від зазначеного, повне страхування забезпечує додаткове покриття на випадок пошкодження транспортного засобу страхувальника у разі дорожньо-транспортної пригоди, крадіжки чи пожежі. Найбільш повний страховий поліс також може покривати витрати, пов'язані з пошкодженням вітрового скла, медичні витрати тощо. Слід зазначити, що у світі існує ще один важливий поділ автострахування, який передбачає виокремлення страхування особистих автомобілів та страхування комерційних транспортних засобів.

Поліси страхування особистих автомобілів, які складають більшу частину ринку (загальний валовий дохід від премії перевищує 565 млрд дол. США, що еквівалентно приблизно 70 % загальної суми), призначені для фізичних осіб, а поліси страхування комерційних транспортних засобів є необхідними для будь-якої компанії, яка використовує вантажівки, фургони або автомобілі для бізнесу. В комерційних полісах, які укладаються від імені компанії, можуть зазначатися прізвища, ім'я та по батькові конкретних водіїв, під час керування яких страховий поліс буде діяти, або ж такі дані не вносяться й покриття розповсюджується на всіх працівників [2].

Розглядаючи сучасні тренди автострахування у світі необхідно звернути увагу на клієнтоорієнтований підхід, який є характерним і для страхового ринку в цілому. Страхові компанії більше зосереджуються на наданні індивідуальних рішень для залучення більшої кількості клієнтів, а також розширення свого продуктового асортименту. Серед основних “гравців” на ринку автострахування, що дотримуються клієнтоорієнтованого підходу, є наступні компанії:

- Allianz SE;
- PICC Property & Casualty Co. Ltd;
- Zurich AG;
- State Farm;
- Assicurazioni Generali.

Варто зазначити, що орієнтація на споживача, а також підвищення захисту інтересів споживачів страхових послуг є основною метою заходів, які проводяться і на вітчизняному ринку автострахування. Одним з таких заходів стало збільшення на 30 % страхових сум за договорами обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів. Крім того, в середньостроковій перспективі максимальні страхові суми поетапно планується наблизити до європейських стандартів, де

вони складають мільйони євро. Однак для досягнення зазначеного необхідною є модернізація законодавства в сфері ОСЦПВ [3].

Важливим трендом у автострахованні на сьогодні також є розвиток страхування на основі використання (Usage-based insurance) та телематики.

Страховання на основі використання (UBI) – це тип автостраховання, що базується на відстеженні пробігу авто та поведінки водія. UBI, як правило, працює від телематичної технології, яка попередньо встановлена в мережі автомобіля або може використовуватися через мобільний додаток.

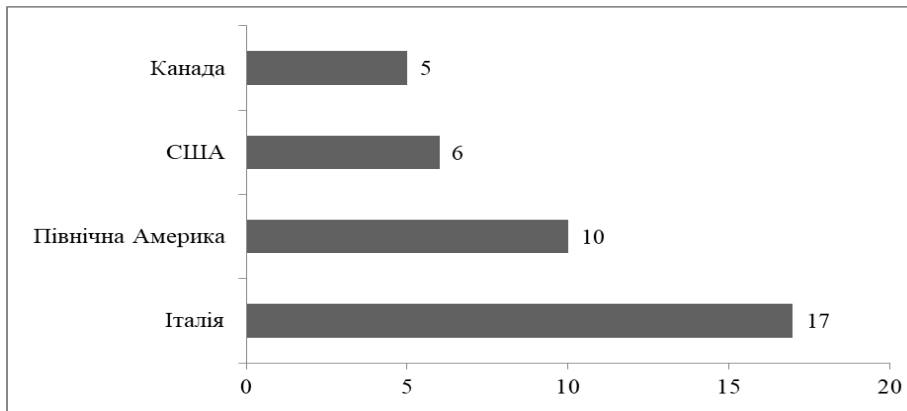
Телематичні пристрої надають страховикам широкий спектр даних, таких як пробіг; час дня; де рухається транспортний засіб (глобальна система позиціонування або GPS); швидке прискорення; жорстке гальмування; жорсткий поворот; і розміщення подушки безпеки, на основі яких вони обчислюють страховий внесок за конкретним полісом [4].

Такий підхід значно відрізняється від підходу при формуванні ціни у традиційному автострахованні. Загалом, використання телематики у страхуванні має низку переваг як для страховика, так і для страхувальника: розширення продуктового портфеля страхової компанії; зниження вартості страхового полісу; встановлення індивідуальної вартості страховки із врахуванням рівня ризику конкретного водія та стилю його водіння; можливість врегулювання страхових подій без довідок; спрощення процедури вирішення спірних ситуацій при врегулюванні страхових випадків; додаткові можливості для водія (наприклад, аналіз витрат палива та витраченого в пробках часу; повідомлення про евакуацію автомобіля і про технічні несправності); підвищення рівня культури водіння та, як наслідок, зниження кількості дорожньо-транспортних пригод; боротьба зі шахрайством; підвищення рівня довіри клієнта до страхування [5]. У той же час, дані, що генеруються транспортними засобами та водіями, у поєднанні з іншим технологічним прогресом, дає не лише можливість покращити досвід клієнтів, але й способи зробити автомобільний транспорт більш безпечним, чистішим і більш ефективним.

Першою страховою компанією, яка впровадила UBI програми ще у 1990 рр., була американська страхова компанія Progressive [6]. З того часу набуло поширення декілька варіантів UBI, зокрема Pay-As-You-Drive (PAYD), Pay-How-You-Drive (PHYD).

За даними PTOLEMUS (консалтингової дослідницької фірми) у 2018 році у США існувало 8 мільйонів полісів UBI, передбачених у рамках 61 програми, а в усьому світі – 20 мільйонів активних полісів у 58 країнах.

Останніми роками UBI та телематика у автострахованні набирають все більшого поширення у світі. Так, значення показника проникнення UBI у деяких країнах у 2013-2017 рр. наведено на рисунку 1.

Рис. 1. Показник проникнення УВІ у деяких країнах у 2013-2017 рр., % [7]

Досліджуючи основні тренди в автострахованні не можна залишити поза увагою вжиття заходів, спрямованих на зменшення шахрайства. Одним з них є використання сучасних інструментів аналітики з метою зменшення шахрайських претензій. Нині це є дуже актуальним з огляду на те, що на виявлені та невиявлені шахрайства припадає до 10 % усіх страхових виплат за вимогами в Європі [8].

Розвиток автостраховання неможливий без впровадження інноваційних рішень, викликаних діджиталізацією. Діджиталізація дозволяє страховикам надавати інноваційні послуги, які покращують їх пропозиції для клієнтів. У цьому контексті заслуговує на увагу той факт, що у деяких країнах були розроблені цифрові інструменти, що дозволяють страхувальникам повідомляти про аварії і подавати претензії у електронному вигляді.

З 1972 року в Бельгії діє угода, згідно з якою постраждалий в дорожньо-транспортній пригоді отримує компенсацію від “власної” страхової компанії, що надає послуги з обов’язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів, а не від страховика відповідальної сторони (до речі, в Україні система прямого врегулювання збитків була запроваджена нещодавно й перебуває в тестовому режимі. Кількість страховиків, що приймають у ній участь, поки що є незначною та на сьогодні становить 15 (ПрАТ “АСК ”ІНГО Україна”, ПрАТ “СК “АСКО-Донбас Північний”, ПрАТ СК “ПЗУ Україна”, АТ “ПРОСТО-страхування”, ПАТ “СК “Колоннейд Україна”, ПрАТ “СК “УНІКА”, АТ “СК “АРКС”, ПрАТ “Європейський страховий альянс”, ТДВ “Міжнародна СК”, ТДВ “СК “КРЕДО”, ПАТ “СК “Країна”, ПрАТ “СК “ВУСО”, ПрАТ “СК “БРОКБІЗНЕС”, ПрАТ СК “АРСЕНАЛ СТРАХУВАННЯ”)) [9]. Перевага цієї системи полягає в тому, що застрахований отримує допомогу значно швидше і ефективніше. З тією ж метою у Бельгії була створена електронна платформа, за допомогою якої можуть відбуватися всі комунікації

між страхувальниками і страховими компаніями. Фінансові розрахунки з боку страховиків після пред'явлення претензії також можуть проводитися з використанням зазначеної платформи. Крім того, в січні 2017 року був запущений додаток під назвою Crashform, який дозволяє в електронному вигляді повідомляти страховику про дорожньо-транспортну пригоду.

Цікавим є досвід Нідерландів. Тут в 2016 році було запущено безкоштовний мобільний додаток *MobielSchadeMelden*, розроблений поліцією спільно з Голландською асоціацією страховиків. Додаток дозволяє користувачам повідомляти про дорожньо-транспортні пригоди в електронному вигляді через смартфон [10].

Наступним важливим трендом на ринку автостраховання – є “боротьба з незастрахованими автомобілями”. Варто зазначити, що відсутність “автоцивілки” у автовласників – є важливою проблемою у багатьох країнах. Як наслідок, витрати страховиків, спричинені дорожньо-транспортними пригодами за участі незастрахованих водіїв, призводять до підвищення страхових премій для власників полісів. Тому на сьогодні вживається низка заходів на рівні різних держав, а також піднімається дане питання на наднаціональному рівні, з метою подолання цієї проблеми. Наприклад, у Німеччині, у випадку закінчення “автоцивілки” автомобіль знімається з реєстрації. Крім того, водії незастрахованих транспортних засобів підлягають жорсткому покаранню: починаючи від великих штрафів й закінчуючи тюремним ув'язненням. Як наслідок, у Німеччині кількість незастрахованих транспортних засобів на дорозі склала менше 1 % від усіх транспортних засобів.

У Франції законодавчі заходи по боротьбі з водіями, у яких відсутній поліс страхування, були прийняті в 2016 році і вступили в дію з 1 січня 2019 року. Зокрема, поліція отримало право виявляти незастраховані транспортні засоби за допомогою автоматизованих інструментів і отримувати доступ до бази даних, сформованої страховиками, для перевірки стану договорів страхування транспортних засобів.

Ще одним прикладом слугує досвід Норвегії. Зокрема, з 1 березня 2018 року з власників незастрахованих транспортних засобів стягується щоденна комісія в розмірі 150 норвезьких крон (15 євро) й надходить до Бюро норвезьких автостраховиків. Плата за бездіяльність безпосередньо вноситься в національний гарантійний фонд обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів, з якого виплачується компенсація постраждалим від нещасних випадків за участю водіїв, які не мають страхового полісу. Нова система сприяла зниженню частки незастрахованих транспортних засобів з 3,4 % (липень 2017 року) до 1,2 % (липень 2018 року).

Варто зазначити, що на сьогодні, в контексті “боротьби з незастрахованими автомобілями”, постає питання законодавчого врегулювання дозволу

використання нових технологічних розробок, призначених для розпізнавання номерних знаків.

У контексті тренду, що розглядається, варто згадати про легкі електричні транспортні засоби. Більш широке використання легких електричних транспортних засобів, таких як електричні велосипеди, сігвеї й електричні скутери, актуалізують питання відповідальності за нещасні випадки, а саме питання про те, чи повинні такі засоби підлягати обов'язковому страхуванню цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів. За даними Insurance Europe, визначальним фактором при прийнятті рішення про це повинні бути існуючі правила, відповідно до яких, обов'язкове страхування у ЄС повинно застосовуватися до транспортних засобів, швидкість яких може перевищувати 25 км / год [10].

Отже, автострахування є важливим сегментом страхового ринку у світі, частка премій якого складає понад 40 % у структурі видів страхування, інших, ніж страхування життя. При цьому європейський ринок автострахування є найбільшим.

Встановлено, що на глобальному рівні існує два види автострахування в основі яких – тип покриття: страхування лише третьої сторони та повне страхування, а також виділяється страхування особистих автомобілів та страхування комерційних транспортних засобів.

Обґрунтовано, що розвиток автострахування неможливий без впровадження інноваційних рішень, викликаних діджиталізацією, оскільки діджиталізація дозволяє страховикам надавати інноваційні послуги, які покращують їх пропозиції для клієнтів.

Виявлено, що серед основних сучасних трендів автострахування у світі наступні:

- переважання клієнтоорієнтованого підходу, зорієнтованого на пошук індивідуальних рішень, для залучення більшої кількості клієнтів та розширення продуктового ряду;
- поширення страхування Usage-based insurance та телематики, зокрема з метою максимально адекватного визначення ціни страхової послуги, підвищення безпеки руху;
- вжиття заходів, спрямованих на зменшення шахрайства, зокрема використання сучасних інструментів аналітики з метою зменшення шахрайських претензій;
- впровадження цифрових інструментів, що дозволяють страхувальникам повідомляти про аварії і подавати претензії у електронному вигляді, з метою спрощення та прискорення процедур врегулювання претензій;
- посилення “боротьби з незастрахованими автомобілями” шляхом підвищення відповідальності за відсутність укладених договорів “автоцивілки”, що сприятиме справедливому розподілу витрат усіх

учасників (зокрема, страховиків, страхувальників, учасників дорожньо-транспортних пригод);

- поширення практики використання легких електричних транспортних засобів та актуалізації питання їх страхування.

Окреслені тренди визначають необхідність подальшого дослідження тенденцій та перспектив розвитку автостраховання за відповідними напрямками у світі та в Україні.

Список використаної літератури

1. Insurance Europe [Електроний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.insuranceeurope.eu/>
2. Global Motor Insurance [Електроний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.reportlinker.com/ci02426/Auto-Insurance.html>
3. Страхові суми (ліміти виплат) з ОСЦПВ збільшуються на третину [Електроний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mtsbu.ua/ua/presscenter/news/154111/>
4. USAGE-BASED INSURANCE [Електроний ресурс]. – Режим доступу: https://content.naic.org/cipr_topics/topic_usage_based_insurance.htm.
5. Моташко Т. П. Телематика у автотранспортному страхуванні / Т. П. Моташко // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції “Фінансово-банківські та адміністративні послуги: проблеми управління та перспективи розвитку”. – Тернопіль: Астон, 2015. – С. 122–123.
6. Приказюк Н. В., Моташко Т. П. Нові вектори розвитку автотранспортного страхування в Україні / Н. В. Приказюк, Т. П. Моташко // Вісник КНУ імені Тараса Шевченка. Серія “Економіка”. – 2015. – № 3(168). – С. 37-47.
7. Global motor insurance market - growth, trends, and forecast (2019 - 2024) [Електроний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.mordorintelligence.com/industry-reports/global-motor-insurance-market>
8. Fraud [Електроний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.insuranceeurope.eu/fraud>
9. Список СК учасників угоди про пряме врегулювання збитків [Електроний ресурс]. – Режим доступу: http://www.mtsbu.ua/ua/for_consumers/119428/.
10. New insight briefing: Insuring mobility — today and tomorrow [Електроний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.insuranceeurope.eu/new-insight-briefing-insuring-mobility-today-and-tomorrow>.

References

1. Insurance Europe. www.insuranceeurope.eu. Retrieved from <https://www.insuranceeurope.eu/>
2. Global Motor Insurance. reportlinker.com. Retrieved from <https://www.reportlinker.com/ci02426/Auto-Insurance.html>
3. Strakhovi sumy (limity vyplat) z OSTsPV zbil'shuiut'sia na tretynu [Insurance premiums (payout limits) from OSCW increase by one-third.]. [mtsbu.ua](http://www.mtsbu.ua). Retrieved from <http://www.mtsbu.ua/ua/presscenter/news/154111/> [in Ukrainian].

4. USAGE-BASED INSURANCE. *content.naic.org*. Retrieved from https://content.naic.org/cipr_topics/-topic_usage_based_insurance.htm
5. Motashko, T. P. (2015) Telematyka u avtotransportnomu strakhuvanni [Telematics in motor insurance]. *Materialy Mizhnarodnoyi naukovo-praktychnoyi konferentsiyi "Finansovo-bankivs'ki ta administratyvni posluhy: problemy upravlinnya ta perspektyvy rozvytku" – Proceedings of the International Scientific and Practical Conference "Financial-banking and administrative services: management problems and prospects"*, Ternopil: Aston, 122-123 [in Ukrainian].
6. Prykaziuk, N. V., & Motashko, T. P. (2015) Novi vektory rozvytku avtotransportnoho strakhuvannia v Ukraini [New vectors for the development of motor insurance in Ukraine]. *Visnyk KNU imeni Tarasa Shevchenka. Seriya "Ekonomika" – Bulletin of the Taras Shevchenko National University. Economy series*, 3(168), 37-47 [in Ukrainian].
7. Global motor insurance market – growth, trends, and forecast (2019-2024). *mordorintelligence.com*. Retrieved from <https://www.mordorintelligence.com/industry-reports/global-motor-insurance-market>
8. Fraud. *insuranceeurope.eu*. Retrieved from <https://www.insuranceeurope.eu/fraud>
9. Spysok SK uchasnykiv uhody pro priame vrehuliuвання zbytkiv [List of ICs parties to the agreement on direct loss settlement]. *mtsbu.ua*. Retrieved from http://www.mtsbu.ua/ua/for_consumers/119428/ [in Ukrainian].
10. New insight briefing: Insuring mobility — today and tomorrow. *insuranceeurope.eu*. Retrieved from <https://www.insuranceeurope.eu/new-insight-briefing-insuring-mobility-today-and-tomorrow>.

Стаття надійшла до редколегії 02.10.2019

Прийнята до друку 13.11.2019

VEHICLE INSURANCE: MODERN TRENDS

N. Prykazyuk, T. Motashko

*Taras Shevchenko National University of Kyiv
03022 Kyiv, Vul. Vasylykivska, 90 A
e-mail: pnvuniv15@ukr.net*

It has been found out that vehicle insurance is an important segment of the insurance market in the world, with premiums accounting for over 40 % in the structure of insurance other than life insurance. At the same time, the European vehicle insurance market is the largest one. It is established that, at the global level, there are two types of vehicle insurance according to the type of coverage: third party insurance and full insurance, as well as personal car insurance and commercial vehicle insurance are distinguished. It is justified that the development of vehicle insurance is not possible without the introduction of innovative solutions due to digitization, since digitization allows insurers to

provide innovative services that improve their offers to customers. It is revealed that the following modern trends of vehicle insurance in the world are among the key ones: predominance of customer-oriented approach, focusing on finding individual solutions, attracting more customers and expanding the product range; the expansion of usage-based insurance and telematics, in particular with a view to most adequate pricing of the insurance service, improving traffic safety, as well as the ability to settle insurance cases without separate certificates, additional options for drivers (eg, analysis of fuel costs and time spent in traffic jams; information on car evacuation and technical malfunctions), simplification of the procedure for resolving disputable situations in the insurance cases settlement; taking measures to reduce fraud, including the use of modern analytics tools to reduce fraudulent claims; implementation of digital tools that allow insurers reporting accidents and filing claims electronically to simplify and expedite claims settlement procedures; strengthening the “fight against uninsured vehicles” by increasing the responsibility for the lack of “automobile liability insurance” contracts, which will contribute to a fair distribution of costs among all participants (in particular, insurers, insured, and road accident participants); spreading the practice of using lightweight electric vehicles and updating the issue of their insurance.

Key words: vehicle insurance, digitization, modern trends of vehicle insurance, obligatory legal liability insurance of the land transport vehicles owners, usage-based insurance, telematics.